

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

СЕКЦІЯ 3

УДК 338.433

Ананійчук Ю.В.
аспірант

Миколаївського національного аграрного університету

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ Й ОСОБЛИВОСТІ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

THEORETICAL FOUNDATIONS AND FEATURES OF THE INFRASTRUCTURAL PROVISION OF THE AGRARIAN SECTOR OF THE ECONOMY

АНОТАЦІЯ

Розглянуто та теоретично обґрунтовано економічну сутність та зміст інфраструктурного забезпечення аграрного сектора економіки. Визначено специфіку інфраструктури ринку аграрної продукції, особливості розвитку оптових ринків. Досліджено тенденції розвитку оптових ринків, їх інфраструктурного забезпечення. Визначено сутність поняття «логістична діяльність», обґрунтовано переваги розвитку логістичної діяльності у контексті інфраструктурного забезпечення аграрного сектора.

Ключові слова: інфраструктурне забезпечення, оптові ринки, логістика, логістична діяльність, аграрна продукція.

АННОТАЦИЯ

Рассмотрено и теоретически обосновано экономическую сущность и содержание инфраструктурного обеспечения аграрного сектора экономики. Определена специфика инфраструктуры рынка аграрной продукции, особенности развития оптовых рынков. Исследованы тенденции развития оптовых рынков, их инфраструктурного обеспечения. Определена сущность понятия «логистическая деятельность», обосновано преимущества развития логистической деятельности в контексте инфраструктурного обеспечения аграрного сектора.

Ключевые слова: инфраструктурное обеспечение, оптовые рынки, логистика, логистическая деятельность, аграрная продукция.

ANNOTATION

The economic essence infrastructural content of the agrarian sector of the economy are considered and theoretically substantiated. The specifics of the market infrastructure of agrarian products and special peculiarities of the development of wholesale markets are determined. The tendencies of development of wholesale markets, their infrastructural support are explored. The essence of «logistic activity» concept is defined. Advantages of the development of logistic activity in the context of the infrastructural maintenance of the agrarian sector are substantiated.

Keywords: infrastructural maintenance, wholesale markets, logistic activity, logistics, agrarian products.

Постановка проблеми. Забезпечення ефективної роботи аграрного сектора економіки України та його конкурентоспроможності у значній мірі залежить від стану розвитку ринкової інфраструктури. Інфраструктурне забезпечення ринку аграрної продукції, у комплексі з іншими організаційними заходами галузі, вважають визначальною умовою продовольчої безпеки країни, що спонукає до зниження соціальної напруги, стабілізації національної економіки в цілому, підвищення здатності про-

тистояти міжнародній конкуренції, зростання позицій країни у міжнародному середовищі. Тому питання інфраструктурного забезпечення ринку аграрної продукції є надзвичайно актуальними та потребує подальших досліджень.

Окремо слід виділити необхідність зниження рівня імпортової залежності у формуванні ринку аграрної продукції, зростання ринкових можливостей вітчизняних підприємств на зовнішніх ринках, у тому числі на засадах розвитку логістичної діяльності окремих інфраструктурних об'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження теоретико-методичних основ розвитку ринку внесли зарубіжні дослідники, з-поміж яких: І. Ліпсіц, А. Михайлов, М. Трейси. Напрями і особливості формування та функціонування ринку, у тому числі на логістичних засадах, досліджено у працях багатьох вітчизняних вчених, з-поміж яких: В. Андрійчук, М. Белявцев, О. Вишневська, І. Гончаренко, О. Гудзинський, О. Єрмаков, О. Калюжна, І. Кіщак, А. Ключник, В. Криворучко, Ю. Лупенко, Г. Мазнев, П. Макаренко, В. Месель-Веселяк, Р. Мудрак, С. Покропивний, В. Писаренко, А. Савощенко, П. Саблук, І. Сорока, Т. Стройко, В. Федько, М. Хорунжий, О. Шпичак, В. Яценко та інших.

Формулювання цілей статті (завдання). Метою дослідження є узагальнення теоретичних засад й обґрунтування можливостей підвищення ефективності функціонування аграрного ринку через запровадження заходів з вдосконалення інфраструктурного забезпечення галузі, з метою підвищення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому й зовнішніх ринках.

Основним завданням дослідження є виявлення потенційних можливостей у розбудові оптових ринків аграрної продукції, розвитку логістичної діяльності з метою впорядкування інфраструктури ринку аграрної продукції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виявлено, що використання наявного потенці-

алу аграрного сектора України з виробництва аграрної продукції та функціонування ринку перебуває у безпосередній залежності від стану його інфраструктури – сукупності допоміжних ланок і установ, які забезпечують ефективне функціонування аграрної економіки [1].

Встановлено, що під інфраструктурним забезпеченням розуміють наявність діючих об'єктів інфраструктури, що створюють умови для безперервного здійснення процесів виробництва, розподілу, обміну та споживання вироблених благ і послуг як вітчизняними, так і зарубіжними підприємствами та організаціями. Об'єкти інфраструктури аграрного сектору спонукають до створення умов із забезпечення сфери обігу продукції. Тому стосовно аграрного сектора і його інфраструктури можна сформулювати наступне визначення: інфраструктурне забезпечення аграрного сектора як складний соціально-економічний, системно-організований комплекс, який забезпечує ефективне виробництво та просування сільськогосподарської продукції від виробника до споживача зі створенням умов до підтримки необхідного співвідношення попиту і пропозиції, скорочення часу реалізації товарів, а також формування ефективної конкуренції в аграрному бізнесі [2].

Дослідження сучасного стану інфраструктури ринків аграрної продукції виявило невирішеність проблеми збуту продукції особистих

селянських господарств населення, внаслідок чого втрачаються потенційні ринкові можливості, як кількісно, так і якісно.

Загальні тенденції на біржовому ринку сільськогосподарської продукції, продуктів її переробки, продовольства і матеріально-технічних ресурсів, які споживаються в аграрному секторі України, формуються під впливом тенденції й кон'юнктури позабіржового ринку.

Визначено, що ефективність функціонування аграрних бірж залежить від наявності у ринковій інфраструктурі торгових домів, які характеризуються універсальною комерційно-посередницькою діяльністю і різноманітними виробничими та інвестиційно-фінансовими операціями.

Встановлено, що торгові дома на сьогодні поєднують торговельно-посередницькі установи різного профілю і типу-оптові, оптово-роздрібні, роздрібні та торговельно-виробничі підприємства. Масштаби їхньої діяльності й організаційно-правові форми дуже різні. Найбільш широкий розвиток одержали торгові дома – універсальні, багатогалузеві формування, що є великими торговельними об'єднаннями, котрі мають тісні контакти з виробниками товарів і банками.

Саме оптові ринки аграрної продукції є вимогою часу у формуванні дієвої інфраструктури аграрного ринку. Оптові ринки аграрної продукції – це місце зустрічі оптових пропо-

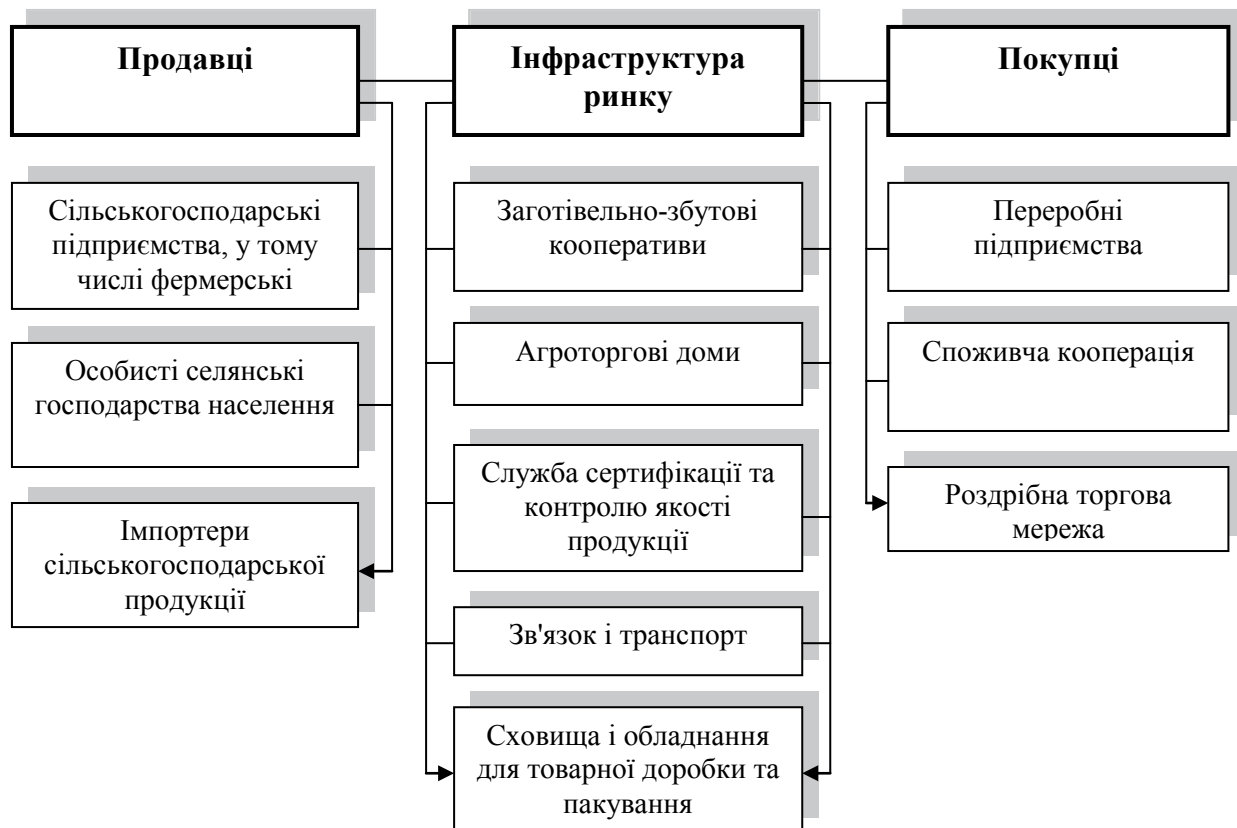

Рис. 1. Структура оптового ринку аграрної продукції

Джерело: узагальнено автором [1]

зицій сільськогосподарської продукції та відповідного попиту, де виявляють реальну ціну товару, вирівнюють її коливання, оперативно переміщуючи товарні потоки [2].

Основним напрямом аграрного ринку є формування оптових ринків, що передбачає вдосконалення і розвиток горизонтальної структури ринку, створення повноцінної ринкової інфраструктури (рис. 1).

При організації роботи оптових ринків їх необхідно тісно зв'язати з фермерами й ринками по всій країні, а також із закордонними ринками. Здатність надати площадки для стоянки автомобільного транспорту, здійснювати авіа- та морські наземні вантажні перевезення разом з наявністю телефонного та електронного засобів зв'язку, а також спроможністю забезпечення своєчасною інформацією щодо товаропотоків, цін, наявністю товарних запасів є найважливішою частиною в справі забезпечення інтеграції оптового ринку в загальну регіональну, національну і міжнародну торгову мережу [4].

Перевагами оптових ринків є підвищення безпечності та покращення якості продукції, ширший асортимент продукції, зменшення втрат свіжої продукції, нижчі та стабільніші ціни для споживачів, досконаліший механізм формування ціни, створення робочих місць, менше руйнування доріг у містах, краще доведена до споживача політика аграрного маркетингу.

З метою розбудови оптових ринків необхідно створити правове поле, яке б повністю регулювало діяльність такого виду ринків, розробити механізм державної підтримки та забезпечення функціонування, а також створити максимально сприятливі умови для залучення вітчизняних та іноземних інвестицій, що сприятиме впровадженню сучасних технологій зберігання продукції та спрямовувати її потоки на експорт і, таким чином, отримувати додаткові доходи, а також відмовитись від практики стримування зростання обсягів виробництва сільгосппродукції з метою утримання її оптимальної внутрішньої ціни.

Інвестування процесу розбудови оптових ринків аграрної продукції передбачає створення нової сучасної інфраструктури, наслідком якої є вдосконалення логістики товароруку і грошових потоків з наступним позитивним ефектом.

Отже, формування дієвого інфраструктурного забезпечення аграрного ринку дозволить значно посилити позиції усіх учасників процесу на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Одним із напрямів вдосконалення інфраструктурного забезпечення ринку аграрної продукції є розвиток логістики, яка являє собою, комплекс процесів з організації раціонального просування товарів від виробника до споживача, які включають в себе і функціонування сфери обігу товарів, і формування запасів продукції, і створення інфраструктури ринку [5].

Перевагами розвитку логістики у розбудові аграрного ринку є те, що підвищиться доступ виробників сільськогосподарської продукції до нового каналу збуту, будуть запроваджуватися та розвиватися навички з маркетингу та управління ланцюгів постачання та збуту, збільшиться прозорість ринку, інтереси усіх учасників маркетингових каналів стануть збалансованими; підвищиться конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств в питаннях постачання, якості та ціни продукції.

Логістична діяльність передбачає спрощення доступу виробників до ринків збуту та до необхідної інформації про запити споживачів. Тому перехід до розробки логістичної системи потребує розширення методологічної бази управління матеріальними потоками, а впровадження управління на основі точного співвіднесення витрат із процесами й продукцією є найбільш перспективним напрямком організації діяльності оптового ринку.

Логістична діяльність спонукає товаровиробників удосконалювати параметри вхідних потоків ресурсів на основі покращення зв'язків з постачальниками, удосконалювати зв'язки з споживачами, забезпечувати найбільш точної відповідності вихідних потоків товарів та послуг з їх вимогами.

Висновки. Інфраструктурна складова здійснює значний вплив на рівень конкурентоспроможності аграрної продукції, забезпечуючи зменшення витрат та збереження її якості на усіх етапах. Чим вищий рівень інфраструктурного розвитку виробництва, тим вища ефективність функціонування ринку і економіки в цілому. Розвиваючи інфраструктуру аграрних ринків у контексті оптових ринків, забезпечується підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, прозорість та відкритість ринку, контроль за якістю продукції, конкурентоспроможність продукції, впорядкованість розподілу продукції.

Визначено, що переваги розбудови оптових ринків полягають у підвищенні безпечності та покращенні якості та асортименту продукції, зменшенні втрат свіжої продукції, нижчих та стабільніших цінах для споживачів, досконалішому механізмі формування ціни, створенні робочих місць, меншому руйнуванні доріг у містах, краще доведеної до споживача політиці аграрного маркетингу.

Інфраструктурне забезпечення аграрного ринку має значні переваги у контексті розвитку логістичної діяльності. Основні переваги якої полягають у підвищенні конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств у процесі постачання продукції, її якості та ціни.

Отже, можливості підвищення ефективності функціонування аграрного ринку через запровадження заходів з вдосконалення інфраструктурного забезпечення галузі, з метою підвищення конкурентоспроможності продукції

на внутрішньому й зовнішніх ринках, мають тісний зв'язок із можливостями розбудови оптових ринків, розвитком логістичної діяльності. Подібний підхід дозволяє задовольнити інтереси усіх учасників процесу, забезпечити надходження на ринок якісної аграрної продукції від різних виробників, у тому числі від особистих селянських господарств населення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Інфраструктурне забезпечення ефективного розвитку ринку продукції АПК : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук : спец. 08.07.02 – економіка сільського господарства і АПК. Тернопіль, 2005. 23 с.
2. Федорчук О.М. Щодо функціонування оптових ринків сільськогосподарської продукції. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2008. №2. С. 70-75.
3. Тарасенко А.В. Інфраструктурне забезпечення як елемент комплексного розвитку агропромислового сектору регіону [Текст]. Science and Education in Australia, America and Eurasia: Fundamental and Applied Science, Melbourne, Australia, June 25, 2014. Melbourne: Melbourne IADCES Press, 2014. Vol. I. P. 289–294.
4. Бобровська Н.В., Мельнік В.В., Фалько Р.В. Інфраструктурне забезпечення ринку сільськогосподарської продукції [Електронний ресурс]. Глобальні та національні проблеми економіки: електронне фахове видання. Миколаїв, 2015. Вип. 8. С. 215–218.
5. Оптові ринки: український досвід. Аграрний тиждень. Україна [Електронний ресурс]. URL: <http://a7d.com.ua/weekend/others/4721-optovrinki-ukrayinskiy-dosvd.html>
6. Вишневська О.М. Інфраструктурне забезпечення формування і функціонування ринку продукції овочівництва: [монографія] / О.М. Вишневська, І.М. Лесік. Миколаїв: ФОП Швець В.М., 2017. 324 с.